

15e jaargang

nummer 10

oktober 1979

DAAD
EN
GEDACHTE

**orgaan gewijd aan de problemen
van de zelfstandige arbeidersstrijd**

+++++
+ Bij elke bijzondere handeling +
+ gaat het denken aan het doen +
+ vooraf. Bij het handelen van +
+ klassen of massa's blijkt de +
+ betekenis van het handelen +
+ pas achteraf. Hier gaat de +
+ daad vooraf aan het begrip. +
+++++

Theo Maassen

DAAD EN GEDACHTE

ORGAAN GEWIJD AAN DE PROBLEMEN
VAN DE ZELFSTANDIGE ARBEIDERSSTRIJD

Geen vaste abonnementsprijs

De uitgave zal worden bekostigd uit *vrijwillige bijdragen*

Red. en adm.: Schouw 48-11, Lelystad

Postgiro 307695

Havenstakingen

DE NACHTMERRIE VAN DE BESTUURDERS EN DE DROOM VAN HET AKTIEKOMMITEE

Twee serieuze Nederlandse kranten 1) kwamen midden augustus op één en dezelfde dag met de voorspelling, dat het kabinet-Van Agt "een heet verloop van de zomer" in het verschieft had. Er verstreken nog geen tien dagen of de voorspelling ging in vervulling, maar op een andere manier dan door de voorspellers was bedoeld. Zij hadden het oog op de interne moeilijkheden van de regering bij het opstellen van de rijksbegroting, op de tegenstellingen tussen de twee regeringspartijen, op de kritiek die vanuit de Tweede Kamer te verwachten viel vanwege het feit, dat er van een van de belangrijkste beleidsdoelstellingen nog minder terecht dreigde te komen dan er reeds werd gevreesd. Handhaving van de koopkracht en terugdringing van de werkloosheid werd er beloofd toen het huidige ministerie zich anderhalf jaar geleden presenteerde. Begin augustus j.l. deed de premier de weinig verrassende mededeling, dat de handhaving van de koopkracht "volgend jaar zeer waarschijnlijk slechts een ideaal zal blijven." Wat echter de premier een "waarschijnlijkheid" noemde, was voor de arbeiders al lang een zekerheid. Afbrokkeling van de koopkracht is iets, waarmee zij al jaren worden gekonfronteerd. Dat daarop reacties zouden volgen, en zeker in die sectoren van het bedrijfsleven, waar de volijverig gepropageerde "matiging" schril afstak bij de gunstige financiële ondernemingsuitkomsten, lag voor de hand. De vraag was slechts wanneer. Het antwoord daarop is op de avond van woensdag 22 augustus gegeven door de bemanningen van de Rotterdamse havensleepboten 2). Nog geen week later staakt praktisch de gehele Rotterdamse haven. Kort daarna slaat de aktie voor korte tijd over naar de haven van Amsterdam. Vervolgens roeren zich ook de arbeiders van de strokartonindustrie in Oost-Groningen. Eer het kabinet met de kritiek van de politici te maken kreeg, kregen regering, ondernemerdom en vakbeweging te maken met de kritiek van de arbeiders. Op het moment dat wij deze regels schrijven is die kritiek in Rotterdam nog altijd niet verstomd.

Over de achtergrond van de strijd is geen enkele twijfel mogelijk. De Rotterdamse wethouder drs. *J. Riezenkamp*, een handvol journalisten en sommige vakbondsbestuurders mogen de stakingen toeschrijven aan de "ruij-nende activiteiten" van "niet-bonafide" elementen 3), er is geen arbeider die niet beter weet. "Staken", heeft een van de Rotterdamse havenwerkers verklaard, "doe je niet voor je lol!" Er is niemand, hoe hij ook mag heten of wie hij ook mag zijn, die arbeiders tot het neerleggen van het werk kan *provoceren*. Als arbeiders het - ernstige - besluit nemen om zich tot de strijd te scharen, dan geschiedt dat nooit anders dan vanwege een door hen als onhoudbaar gevoelde situatie, die zij als een bedreiging van hun bestaan zien. En zeker is dat het geval, wanneer het gaat om een "wilde" aktie, waarvan men op zijn vingers na kan tellen, dat zij bijzonder zware offers vergt.

Dat het, zowel bij de sleepbootstaking als bij de havenstaking om een "wilde", dat wil zeggen onofficiële aktie gaat, behoeft nauwelijks een nader betoog. "De vakbonden", heeft de bestuurder *Bert Duym* verklaard, "werden er door overvallen en compleet verrast." Vervolgens namen zij er nadrukkelijk afstand van. Op gelijke wijze reageerde de gehele vakbeweging. De sleepbootbemanningen die het sein tot de strijd gaven, staken van hun kant niet onder stoelen of banken, dat hun optreden mede een protest tegen het vakbondsbeleid inhield. Wat de havenarbeiders betreft, die lieten al evenmin na, een scherp onderscheid te maken tussen dat wat zij zelf nastreefden en dat wat de vakbeweging voor ogen zweeft.

Nu doet zo iets dergelijks in feite bij iedere "wilde" staking voor. Ditmaal echter werd er van weerszijden op de gebruikelijke botsing tussen de arbeiders en de bonden dermate de nadruk gelegd, dat ook zij die daar doorgaans doof en blind voor zijn haar niet langer konden negeren. Zelden was er in Nederland een stakingsaktie, waarbij de bestaande kloof tussen de arbeiders enerzijds en de vakbeweging anderzijds zo duidelijk zichtbaar werd als bij dit konflikt in de Rotterdamse haven. Vandaar dan ook dat de pers aan het volstrekt niet nieuwe verschijnsel opeens een aandacht besteedde, die in het verleden maar al te vaak ontbrak.

Een landelijk dagblad als "*Het Parool*" bijvoorbeeld nam "kortsluitingen tussen de vakbondsbestuurders en hun leden" waar en stelde vast, dat de bonden "niet precies weten, wat er onder hun leden leeft". Daarop liet het blad de konklusie volgen, dat ondanks het zogenaamde "bedrijvenwerk", de vakbeweging "nog steeds erg ver weg staat van de basis" 4). Een plaatselijke krant als het "*Rotterdams Nieuwsblad*" sprak van een afgrond tussen de stakers en de bonden 5). Aan een verklaring van een en ander komt echter geen van beide bladen toe.

Het stuk in "*Het Parool*" waaruit wij zojuist citeerden droeg het opschrift "*De nachtmerries van de bondsbestuurders*". Ondanks die treffende titel komt in de bewuste beschouwing onvoldoende naar voren, dat de nachtmerrie van de bestuurders daardoor wordt veroorzaakt, dat zij de kloof tussen zichzelf en de leden niet kunnen dempen. Telkens wanneer het er op aan komt moeten zij tegenover de arbeiders stelling nemen en dientengevolge wordt bij ieder konflikt de vakbondsmythe ernstig verstoord. De vakbeweging is geen strijdorganisatie. Zij fungeert binnen de bestaande maatschappelijke orde als de verkoopcentrale van de arbeidskracht. Haar positie is dienovereenkomstig onherroepelijk bepaald en laat nauwelijks enige speelruimte toe. Een krachtmeting brengt derhalve een vakbond steevast in verlegenheid.

In een dergelijke verlegenheid verkeerde op donderdagmorgen 23 augustus bondsbestuurder *Nico Sanders* van de vervoersfederatie FNV. In de korte tijd door de stakers bezette kantine van Smit's Internationale haven-sleepdienst werd een verklaring van de directie voorgelezen, waarmee tot onmiddellijke werkhervatting werd opgeroepen. "Niks aan het werk gaan", riepen de stakende bemanningen. "We blijven doorgaan tot onze centen boven water komen!" Sanders stond er wat hulpeloos bij. "Nou, wat zeg je ervan, ga je nou wel of niet achter ons staan?" Sanders moest het antwoord schuldig blijven. Hij diende, zei hij, te wachten op het federatieberaad van vrijdagmorgen.....

Vrijdagmiddag 24 augustus riep het federatiebestuur de sleepers op, de "wilde" staking bij de stadssleepdiensten te beëindigen. Het wenste geen steun te verlenen aan de aktie. Volgens een verklaring van voorzitter *J. Schroër* moest de bond zich houden aan de afgesloten c.a.o. Bovendien, zo zei hij, druisen de eisen van de stakers in tegen het bondsbeleid. Daarop bleek, dat arbeiders die vastbesloten zijn om voor hun belangen op te komen, maling hebben aan dat vakbondsbeleid.

Voor het "*Rotterdams Nieuwsblad*" bleek dat een onverteerbare zaak. De stakers dienden er - zo schreef het 6) - "begrip voor te hebben, dat de bonden zich moeten houden aan hun afspraken." Wat het blad over het hoofd zag was, dat het om afspraken ging, die de bonden hadden gemaakt achter de rug van de leden om. Hun goedkeuring werd pas achteraf gevraagd. Toen die goedkeuring werd geweigerd, hielden de bonden niettemin vast aan hetgeen met de ondernemer(s) overeengekomen was. Een geval dat - al het gepraat over de "demokratie" in de vakbeweging ten spijt - bepaald niet op zich zelf staat; een praktijk, die uit het *wezen* van de vakbeweging voortspruit.

Ook het "*Rotterdams Nieuwsblad*" had een paar dagen eerder in een aan de stakingen gewijd kommentaar 7) erkend, dat de vakbeweging "altijd binnen een gereguleerde situatie opereert", "een spel met regels speelt". Daarbij, aldus het "*Rotterdams Nieuwsblad*", "weten de vakbonden wat zij aan hun tegenpartij hebben en weten de ondernemers wat zij van de vakbonden hebben te verwachten." Aan die woorden hebben wij niets anders toe te voegen dan dit, dat ook in het geval van de Rotterdamse stakingen de vakbeweging precies deed wat er van haar verwacht werd, verwacht, niet door haar tegenpartij, zoals de ^{6e}noemde krant ten onrecht schreef, maar door haar sociale partners. Loonspecialist *Frans Drabbe* van de FNV liet er geen enkele twijfel over bestaan, dat de vakbeweging er geen enkele behoefte aan had om de stakingen in de havens over te nemen. Hij kreeg er een schouderklopje voor van premier Van Agt, die nu eenmaal uitmunt door een schier ongelooflijk gebrek aan takt en aan diplomatieke gaven. FNV-voorzitter *Wim Kok* sprong er zowat door uit z'n vel. Terecht. Dat regering en ondernemerdom alle redenen hebben om de vakbeweging dankbaar te zijn voor de wijze waarop zij de arbeiders in het gareel tracht te houden, spreekt vanzelf. Maar het is even vanzelfsprekend, dat je die dankbaarheid niet laat blijken, omdat daardoor de taak van de vakbeweging alleen maar wordt bemoeilijkt.

Met het bovenstaande hebben wij geprobeerd duidelijk te maken waarom de staking van de Rotterdamse sleepbootbemanningen "wild" moest zijn. Zo waar als het is, dat de vakbeweging een "spel met regels" speelt en zich daaraan houdt, zo waar is het ook, dat het de arbeiders niet om het spel, maar om de knikkers gaat. Aan "regels" hebben zij daarbij lak. Die regels zijn niet door hen opgesteld en het zijn evenmin de regels die in *hun we-*

reld gelden. Ze gelden in de andere wereld: die waarin mr. *Ledeboer* van Smit Internationale Havensleepdienst, de heer *Pieters* van de Scheepvaartvereniging-Zuid, de heer *Chris van Veen* van het Verbond van Nederlandse Ondernemers, de politici en de topfiguren van de vakbeweging leven. Dat is een wereld, die de arbeiders niet gemaakt hebben, een wereld die op de basis van de kapitalistische verhoudingen is opgetrokken. De arbeiders voelen zich met die wereld niet verbonden en zij voelen er zich evenmin verantwoordelijk voor.

Hoe weinig de arbeiders zich gelegen laten liggen aan de spelregels van de burgerlijke samenleving is in Rotterdam gebleken toen de directie van Smit Internationale tegen zestien stakende slepers een kort geding aanspande en de president van de Rotterdamse rechtbank, mr. *J.F.M. Nivard* besliste, dat de stakingsaktie onaanvaardbaar was en hun looneis van 50 gulden netto als ongeoorloofd moest worden beschouwd. Hij gelastte de zestien gedaagden onmiddellijk weer aan het werk te gaan, op straffe van 500 gulden per niet vervulde dienst. Het vonnis haalde niet alleen volstrekt niet uit tot het breken van de sleepbootstaking, het bleek de lont te zijn in het Rotterdamse kruitvat. De dag na de rechterlijke uitspraak lagen alle stukgoedbedrijven in de Rotterdamse haven plat.

De Rotterdamse havenarbeiders kregen van de vakbeweging al even weinig steun als de slepers. Weliswaar was er voor deze categorie werkers nog geen c.a.o. afgesloten, waaraan de bonden zich zouden hebben moeten houden, maar de vakbeweging oordeelde hun aktie strijdig met het zogenaamde "arbeidsvoorwaardenbeleid", waaromtrent al even bindende afspraken waren gemaakt. Dat arbeidsvoorwaardenbeleid hield in, dat er naar loonmatiging zou worden gestreefd om werkgelegenheid te scheppen. Zou met die matiging de hand worden gelicht, dan zou dat tot inflatie en stijging van de werkloosheid leiden. Zwakke bedrijven zouden bovendien de gestegen loonkosten niet meer kunnen opbrengen en tot sluiting worden gedwongen.

Het was een liedje, dat niet alleen door de vakbeweging, maar ook door de ondernemers werd gezongen. Beide voerden al zeer geruime tijd onderhandelingen over de nog steeds niet tot stand gekomen c.a.o., niettemin waren de omtrekken daarvan wel gereed. De voorlopige afspraken omtrent lonen en arbeidsvoorwaarden bleven ver achter bij dat wat door de arbeiders werd verlangd. Maar de werkgevers verklaarden, dat ze volstrekt niet meer te bieden hadden; de vakbonden gaven te kennen, dat het uiterste bereikt was wat er te bereiken viel.

In antwoord daarop werd door of namens de stakers een gestencild pamflet verspreid. Daarin werd allereerst vastgesteld, dat weliswaar de uitspraak in het kort geding voor de havenarbeiders een aanleiding was geweest om zich solidair te tonen met de slepers, maar toch ook niet meer dan een *aanleiding*. Aan het optreden van de havenwerkers lagen eigen grieven en eigen wensen ten grondslag, die al sinds oktober 1978 in vakbondsvergaderingen kenbaar waren gemaakt, maar die door de vakbondsleiding "in de prullenmand waren gegooid, omdat deze zich niets aantrok van wat de leden wilden". Met andere woorden: met de haven-c.a.o. was men nog niet zover gevorderd als met de c.a.o. voor de slepers, maar de gang van zaken daar omheen was in ieder opzicht precies hetzelfde.

In het bewuste stenciltje 8) werd ook ingegaan op de bewering, dat inwilliging van de stakerseisen ten koste zou gaan van de werkgelegenheid. Daaromtrent werd opgemerkt: "Indien de basislonen flink opgetrokken zouden worden; hoeven de havenarbeiders minder te werken en zijn de ondernemers

gedwongen meer mensen aan te nemen om het werk in dezelfde tijd klaar te krijgen 9). Ook de arbeidstijdverkorting en 5-ploegendienst (een van de eisen voor de volkonitnu-arbeid) betekenen méér werkgelegenheid."

Dat doorvoering van de verlangde maatregelen tot gedwongen sluiting van zwakke bedrijven zou voeren of zou kunnen voeren, werd volmondig erkend. Maar, zo werd eraan toegevoegd, de arbeiders leveren nu al jaren loon in (met deze van de politici overgenomen term wordt bedoeld, dat hun loon *onthouden* wordt) om deze bedrijven te redden van een ondergang waaraan toch te niet ontkomen valt en de stakers willen "duidelijk maken, dat ze daarvoor passen!" Zoals de slepers zich niets gelegen lieten liggen aan de regels van de burgerlijke samenleving en het burgerlijk recht, zo lieten de havenarbeiders zich niets gelegen liggen aan de kapitalistische filosofie en de burgerlijke economie! Wat de stakingen leerden - en waaraan ze in de eerste plaats hun betekenis ontleenden - was, dat strijdende arbeiders in konflikt komen, niet slechts met *instellingen* van de gevestigde maatschappij (zoals de vakbeweging en op een later tijdstip de politie), maar óók met de *theorieën* en de *moraal* met behulp waarvan ze wordt verdedigd.

Zijn met deze vaststellingen de Rotterdamse stakingen voldoende gekarakteriseerd? We geloven van niet. We hebben weliswaar duidelijk gemaakt, dat de stakers ánders handelden en ánders dachten dan er in de burgerlijke wereld wordt gehandeld en gedacht, maar we hebben ons met *hoe* of zij zelf dan wel handelden en dachten nog onvólledig beziggehouden.

De moeilijkheid waarop men daarbij onmiddellijk stuit is deze, dat wat dit betreft de dingen zich lang niet zo scherp aftekenen als bij de zojuist besproken zaken. De staking was "wild", daarover is geen twijfel mogelijk! Maar kan er ook worden gezegd, dat het om een *zelfstandige* aktieging? Wij zijn beneigd deze vraag ontkennend te beantwoorden. Wat haar karakter aangaat was deze staking volgens ons *noch* officieel, *noch* zelfstandig, maar stond zij als het ware tussen beide stakingstypen in 10).

In de eerste plaats: moet het gezamenlijk aktiekomitee, dat tenslotte werd gevormd nadat aanvankelijk diverse kommitees opereerden, worden beschouwd als een uitvoerend kommitee, dat in opdracht van de arbeiders handelde, of was het een kommitee, dat *voor* de arbeiders optrad en in hun plaats? Wij hebben - om diverse redenen - de indruk, dat het laatste het geval was.

Zeker, het kan niet worden tegengesproken, dat het om een *gekozen* kommitee ging. Tijdens diverse gesprekken die een van onze medewerkers met havenarbeiders heeft gevoerd, werd dit door hen nadrukkelijk onderstreept. Het kan evenmin worden ontkend dat enkele leden van dit aktiekomitee, zoals *Jim Stavinga* en *Flip Schuts*, bij herhaling te kennen hebben gegeven, dat niet *zij* de beslissingen namen, maar de duizenden havenarbeiders die in staking waren. En niettemin hebben wij onze sterke twijfels. De stakersbijeenkomsten op het Afrikaanderplein wekten minder de indruk van *beraadslagingen* tijdens welke initiatiefvoorstellen van de basis werden bediscussieerd, dan wel van bijeenkomsten waarin voorstellen *van het aktiekomitee* in stemming werden gebracht en instructies werden gegeven. Daar komt nog bij, dat het ons niet duidelijk is geworden *hoe* het bij de verkiezing van het aktiekomitee nu precies in zijn werk is gegaan. Dat er mensen uit de diverse bedrijven in zijn gekomen staat wel vast. Maar, vragen we, zijn er ook niet figuren in opgenomen op grond van bepaalde, door hen vanuit zekere ideologieën ontplooiende aktiviteiten? Vanzelfsprekend, tegenover een be-

richt in het "*Rotterdams Nieuwsblad*", dat Jim Stavinga naar het stakers-hoofdkwartier kwam om zich als stakingsleider te *laten* kiezen of liever, om de genoemde krant korrek te citeren, naar het Afrikaanderplein kwam om zich aan de stakers te *presenteren* (nadat een aantal van hen hem kennelijk als aktiewoordvoerder hadden voorgesteld) staan wij met de ten opzichte van de burgerlijke pers gebruikelijke reserve, ook al omdat het bewuste bericht over de gang van zaken opvallend onvolledig is.

Maar wat ons te denken geeft is de omstandigheid, dat Jim Stavinga bestuurslid is van de Federatieve Havenvakvereniging (FHV), een weliswaar niet-erkende organisatie, maar toch wel een, die zich nadrukkelijk vakvereniging noemt en die derhalve optreedt vanuit een gezichtshoek, die men nu niet precies die van de van onderop gevoerde, zelfstandige strijd kan noemen. Of daarmee de oorzaak ligt van de duidelijk bij het kommittee waarneembare tendens om voortdurend aan de (officiële) vakbeweging te appelleren, weten we niet. Vermoedelijk zijn er meer oorzaken. Feit is echter, dat deze tendens niet anders dan remmend kan werken op de zelfaktiviteit van de stakers.

Natuurlijk, de opvatting, dat de bonden de aktie zouden moeten steunen, dat ze de stakingskassen zouden moeten openen, dat ze het eigenlijk anders zouden hebben moeten doen, dat als de bonden "hun werk goed gedaan hadden, de staking niet nodig was geweest" 11), leeft bij een aantal arbeiders. Maar het is een opvatting die voortspruit uit een traditie van *vele* tientallen jaren her, een traditie die feitelijk nooit op iets anders berust heeft dan op een *mythe*. De meeste arbeiders echter hechten in het laatste kwart van de 20ste eeuw aan mythen geen geloof. Groot is het aantal, dat er net zo over denkt als die ene anonieme staker, die tegen een journalist van het "*Rotterdams Nieuwsblad*" zei: "Ik heb te veel slechte voorbeelden om nog vertrouwen te hebben in het nut van zo'n bond" 12).

Wat nu het kommittee voortdurend gedaan heeft, is het verstreken van de *mythe*. Als het (reeds genoemde) solidariteitskommittee in een pamflet verklaart: "Het is de taak van de vakbond om voor betere lonen en werkomstandigheden op te komen en niet om mee te doen met de ondernemers", dan geeft dat kommittee daarmee blijk van een misvatting. Want het is de taak van de vakbond het *gereguleerde* loonoverleg te voeren, waarbij via lonen en bieden de prijs van de arbeidskracht bepaald wordt. Die functie vervult de vakbond overeenkomstig de behoeften van de kapitalistische maatschappij en het is die functie die tot gevolg heeft dat de vakbond voortdurend in konflikt komt met de leden. Zoals een van de stakers het raak getypt heeft: "De vakbond speelt de mooie bemiddelingsrol" 13). Het volledig aan de kant van de arbeiders staan past niet bij die bemiddelingsrol!

Als het Gezamenlijk Aktiekommittee in pamfletten verklaart, wat Jim Stavinga en Flip Schults ook mondeling verklaard hebben, dat "de staking mede een staking tegen de vakbondsleiders is en tegen de manier waarop die over de hoofden van de arbeiders heen kontrakten afsluiten", dan wordt daarmee wederom bedoeld, dat de vakbond het anders had moeten doen en anders zal moeten doen dan zij gedaan heeft. Dat komt erop neer, dat de vakbondsm~~ij~~*mythe* verward wordt met de vakbondswerkelijkheid. En als Schults en Stavinga, ter toelichting van dergelijke uitspraken, verklaren dat de aktie niet tegen de vakbeweging *als zodanig* is gericht, maar tevens te kennen geven, dat "de vakbeweging deel uitmaakt van de machtsstructuur", dan blijkt daaruit hoe groot de verwarring wel is waarvan wij hier spreken.

Bij zelfstandige arbeidersstrijd gaat het niet om de vraag vóór of te-

gen de vakbond. De zelfstandige arbeidersstrijd ligt in een geheel ander vlak. Er is van zelfstandige arbeidersstrijd sprake, zodra arbeiders dingen doen, die de bonden helemaal niet *kunnen* doen en waarvoor ze niet berekend zijn. Zodra bij een stakingsaktie gepoogd wordt bepaalde zaken niet zelf ter hand te nemen maar aan de vakbond op te dringen, is de zelfstandigheid - die door het *zelf* handelen wordt gekenmerkt - een fictie en boet daardoor de aktie aan kracht in.

De opvatting, dat de bonden ertoe gebracht moesten worden alsnog de stakingsaktie te steunen, berust op een illusie. De verwachting dat ze er, met wat druk, misschien toe gebracht zouden kunnen worden, is een droom van het aktiekomitee. Het najagen van die droom heeft nutteloze energie gekost en heeft de staking verzwakt.

Tot welke vreemde en gekompliceerde situaties het najagen van dergelijke dromen aanleiding kan geven, is ook bij deze staking aan de dag getreden. Op een gegeven moment heeft een aantal stakers het aan de Westzeedijk gelegen Rotterdamse kantoor van de Vervoersbonden FNV bezet. Wie nu mocht denken, dat deze bezetters *kritischer* tegenover de vakbond stonden dan wie dan ook van de stakers, die vergist zich. In een door hen op 12 september verstrekte - op papier van de bond gestencilde - informatie zijn alle gangbare illusies over de bonden terug te vinden. Jim Stavinga daarentegen, die verklaard had, dat de staking mede "tegen de vakbondsleiders" was gericht, bleek toen puntje bij paaltje kwam de bezetting juist te veroordelen en hij drong er - tevergeefs overigens - op aan, dat ze zou worden opgeheven!

In het bewuste informatie-pamflet werd de eis gesteld, dat de stakingskassen zouden opengaan. De vraag dringt zich op, of men zich daarbij nu alleen maar door een illusie liet leiden, of tegelijkertijd ook door het nuchtere werkelijkheidsbesef, dat de financiering van een "wilde" staking van pak weg zo'n 7 à 8.000 man de allergrootste problemen geeft. Ons antwoord luidt: door beide!

Inderdaad is het zo, dat - hoe hartverwarmend de solidariteit ook mag wezen - hij een onofficiële aktie van enige omvang, de geldzorgen buitengewoon zwaar drukken. Geldgebrek heeft er meer dan eens toe geleid dat de arbeiders het niet lang genoeg konden uitzingen. Voor "wilde" akties is het daarom van de allergrootste betekenis, dat de overwinning die wordt beoogd, *zo snel mogelijk* wordt behaald. De ervaring leert, dat in vrijwel alle gevallen waarin een dergelijke aktie sukses oplevert, dat sukses is te danken aan een *zo massaal mogelijk* optreden, een optreden van *alle* arbeiders tesamen en tegelijkertijd.

Een dergelijk beeld hebben de Rotterdamse stakingen niet geboden en naar onze mening is dat te wijten aan een gebrek aan zelfstandigheid. Van dat gebrek aan zelfstandigheid zijn er velerlei symptomen.

Bij het begin van de havenstaking trad méér dan een kommitee op en we kunnen ons niet aan de indruk onttrekken, dat ze zich soms als *konkurrerende* kommitees gedroegen, die elkaar de loef probeerden af te steken. Toen een groot aantal stakers naar het kantoor van de Samenwerkende Haven Bedrijven trok, is er bij de ingang daarvan geruzied over de vraag of er alleen maar enkele kommiteeleden naar binnen zouden gaan of dat deze ook door anderen vergezeld zouden worden. Het laatste is door de aanwezige arbeiders *afgedwongen*, wat er op wijst, dat het om kommiteeleden ging, die zich aan de arbeiders hadden gepresenteerd, niet om een van te voren door de arbeiders *gekozen* delegatie. Toen er op een gegeven ogenblik een bijeenkomst in

het Feijenoord-stadion werd gehouden, zaten de stakers daarop de tribunes te luisteren naar Stavinga, Schults en andere sprekers. Die beschikten over de mikrofoon. Diskussie- of interruptie-mikrofoons op de tribunes ontbreken. Een van de stakende arbeiders sprak in verband hiermee tegenover een van onze makkers van "een voorstelling":

Er zijn meer van dergelijke symptomen. De "dweilploegen" bijvoorbeeld, die uitzwermden om bedrijven waar niet gestaakt werd, in de strijd te betrekken. Ze hebben, zoals ieder weet, soms een gering resultaat geboekt, meestal echter tevergeefs een beroep op hun mede-arbeiders gedaan en met hun optreden tegen onderkruipers niet meer dan tijdelijke suksessen behaald. Wat wij ons afvragen - en dat op grond van hetgeen er vaak genoeg bij andere, écht zelfstandige akties is gebeurd - is dit, of de gang van zaken niet anders zou zijn geweest, indien niet "dweilploegen" getracht zouden hebben om de haven plat te dweilen, doch in plaats daarvan de duizenden stakers in massa en gezamenlijk naar de Europe Container Terminus waren getrokken. Door schade en schande wijs geworden zijn arbeiders - en wie zal het ze kwalijk nemen? - nu eenmaal wantrouwig. Wanneer een - naar verhouding dan - betrekkelijk kleine groep ze tot aktie tracht te bewegen, vragen ze zich terstond af, wie die groep *gestuurd* heeft en wat daar wel *achter steekt*. Maar dergelijke vragen kunnen niet worden gesteld indien er buiten de poort een strijdende massa staat.

Natuurlijk: het optreden van "dweilploegen" levert het bewijs van een gesmeerd lopende organisatie. Maar het is een organisatie die op geen stukken na dezelfde diepe indruk maakt en dezelfde kracht ontwikkelt als de strijdende massa zelf. Om nog maar te zwijgen van het onbetwistbare feit, dat de Mobiele Eenheid van de Rotterdamse politie met een massa van duizenden stakers natuurlijk lang niet zo goed raad weet als met een "dweilploeg" van enkele honderden.

Tenslotte: de marsen naar de Coolsingel met het geroep van "Van der Louw, wij komen d'r an!" Spektakulair, dat wel! Maar wie gelooft in ernst, dat dergelijke marsen effectief zijn? Wij kunnen ons moeilijk voorstellen dat het stadhuis nu het eerste doel zou zijn geweest, wanneer niet het aktiekomitee zoals het reilde en zeilde, maar de stakers zélf de initiatieven hadden genomen. Een mars naar de Coolsingel is een gebaar, méér niet. Een werkelijk *massale* poging andere bedrijven plat te leggen zou ongetwijfeld ondernemers en regering heel wat meer shrik en ontsteltenis hebben bezorgd. In een dergelijk optreden lagen de kansen van de staking. Dat ze niet gegrepen zijn, beschouwen wij niet als een fout van het aktiekomitee, maar als een gevolg van het karakter van de staking en van het karakter van het kommitee. Wij zeggen niet: het kommitee had het anders moeten doen, wij beweren dat een kommitee als het onderhavige, met de voorstellingen die zo'n kommitee in z'n hoofd heeft, niet anders kan optreden dan het gedaan heeft en dat daarin het verschil bestaat met een werkelijk zelfstandige aktie.

Zoals altijd, hebben diverse politieke partijen en groepen ijverig getracht de Rotterdamse stakingen voor hun doeleinden te gebruiken, of liever gezegd te misbruiken. We bezitten heel wat pamfletten - van de groep "Rode Morgen" en van de trotskistische I.K.B. bijvoorbeeld - die een nogal hoogdravende en even dikdoenerige als niets-zeggende tekst bevatten en vervolgens eindigen met de konklusie, dat de kracht van de stakers zou kunnen worden vergroot, indien ze zich aansloten bij deze of gene organisatie en kennis nemenn nemen van dit of dat politiek blaadje. Wat moeten de staken-

de arbeiders met zoiets? De politieke standpunten die erin verkondigd worden kunnen er alleen maar toe bijdragen de (politieke) verdeeldheid onder de stakers te vergroten. Waar dat toe leidt behoeft geen nader betoog. Aan zulk een politieke verdeeldheid zijn ook de tegenstellingen binnen het aktiekomitee te wijten. Zeker, meningsverschillen omtrent wat er te doen staat zijn vanzelfsprekend. Maar meningsverschillen die op politieke ideologieën zijn terug te voeren, zijn voor de arbeidersstrijd een levensgroot gevaar.

Bij het begin van de staking is in een van de weekbladen de vraag gesteld of deze aktie het einde zou betekenen van Van Agt of van Wim Kok. Het is onze opvatting, dat het slechts zin gehad zou hebben een dergelijke vraag te stellen, indien er sprake was geweest van een werkelijk zelfstandige arbeidersstrijd. Maar hebben, zal men vragen, de Rotterdamse stakingen de vakbeweging niet tot een koersverandering gedwongen? Een koersverandering die zowel *Cees Schelling* als *Frans Drabbe* hebben moeten toegen? Zijn de bestuurders dan niet opnieuw met de haven- en sleepbootondernemingen aan de tafel gaan zitten en hebben zij niet een verbeterde c.a.o. bereikt, waarbij lonen en arbeidsvoorwaarden een tikkeltje verbeterd werden? Is dat dan in elk geval niet iets dat door de stakingen en enkel en alleen door de stakingen is bereikt?

Inderdaad. Maar men mag daarbij toch niet uit het oog verliezen, dat deze aktiviteit van de vakbeweging er minder op gericht was om te oogsten wat er geogst kon worden, dan wel om de arbeiders weer in het gareel en in hun greep te krijgen. Op dat aspekt hopen we in een van de volgende nummers van "Daad en Gedachte" terug te komen. Het is ons niet mogelijk in deze eerste beschouwing over de stakingen alles te zeggen wat daarover gezegd moet worden. Ze zijn daarvoor te ingrijpend en te belangrijk.

Noten

- 1) NRC-Handelsblad en De Volkskrant van 17 augustus 1979
- 2) Wij laten de stakingen in de vleesindustrie hier buiten beschouwing, omdat zij een ander karakter hadden dan de stakingen die erop volgden. Schijnbaar slechts zijn de Rotterdamse akties door de stakingen in de vleesfabrieken uitgelokt. In werkelijkheid rommelde het al maanden in de Rotterdamse haven, voornamelijk wegens het alsmaar uitblijven van een nieuwe c.a.o.
- 3) De tussen aanhalingstekens geplaatste woorden zijn letterlijk uit de mond van drs. J. Riezenkamp opgetekend door het Rotterdams Nieuwsblad van 30 augustus 1979.
- 4) Het Parool van 31-8-1979. Bij zijn beschouwingen verwees het blad naar een uit 1971 daterend rapport van het CNV waarin als slotsom wordt opgemerkt, dat de leiding van de vakbeweging van de basis is vervreemd. Het blad scheen onkundig van het feit, dat deze vervreemding al in 1885 werd gekonstateerd door de Britse schrijver William Morris, in 1913 door de Britse historicus G.D.H. Cole en dat er in de jaren '50 o.a. een stroom van boeken en rapporten daaromtrent verscheen. In ons land werd er b.v. in het begin van de jaren '60 op gewezen door de socioloog dr. H.J.M. Hoefnagels.
- 5) Rotterdams Nieuwsblad van 1-9-1979.
- 6) Rotterdams Nieuwsblad van 1-9-1979.
- 7) Rotterdams Nieuwsblad van 28-8-1979.
- 8) Het gestencilde pamfletje werd kort na 27 augustus verspreid door het

solidariteitskomitee, dat op dat moment was gevestigd in het NIVON-jongeren centrum in de Van Eversdijkstraat.

- 9) Om aan hun trekken te komen moeten havenarbeiders nacht- en weekenddiens-ten verrichten.
- 10) Dat een "wilde" aktie niet automatisch per sé een zelfstandige aktie behoeft te zijn, hebben wij nog zeer onlangs in "Daad en Gedachte" gedemonstreerd aan de hand van de bezetting van de Antwerpse raffinaderij RBP.
- 11) Uitspraak van een der stakende slepers.
- 12) Rotterdams Nieuwsblad van 30-8-1979.
- 13) Uitspraak van een postende sleper op de Willemskade tegenover een redakteur van NRC-Handelsblad (van 28-8-1979)

MENEER EUGEN LODERER ALS KAPITALIST

Wat zowel in de wereld van het bedrijfsleven als in een bepaald soort politiek jargon met het woord "medezeggenschap" wordt aangeduid, ziet er in de Duitse Bondsrepubliek zo uit, dat vakbondsfunctionarissen lid zijn van de Raad van Toezicht (en andere bestuursorganen) van bepaalde ondernemingen. Soms noemt men ze "arbeiderskommissarissen", soms "arbeidersdirecteuren", maar wat ze ook mogen vertegenwoordigen, de arbeiders natuurlijk niet. Dat belet een door Springer uitgegeven dagblad als "Die Welt" natuurlijk allerminst om heftig tegen deze konsekwentie van de Duitse wet op de "medezeggenschap" te protesteren, zoals deze krant ten de "medezeggenschap" als zodanig pleegt te ageren, ook al stelt die hele "medezeggenschap" dan ook nauwelijks iets voor.

Nog niet zo heel lang geleden gebeurde het, dat Eugen Loderer, de president van de I.G. Metall, de Duitse metaalbewerkersbond, die lid is van de Raad van Toezicht van het Volkswagenconcern, in moest vallen voor een zieke voorzitter en in Berlijn een aandeelhoudersvergadering van dit bedrijf moest presideren. Voor "Die Welt" was het de aanleiding tot een suikerzoet geformuleerd maar niettemin venijnig kommentaartje.

Het blad wees erop, dat Loderer in een andere funktie (die van vakbondsbestuurder) bij loononderhandelingen de tegenpartij van de VW-directie vormt en onder bepaalde omstandigheden "als stakingsleider hetzelfde bedrijf waar hij in de opperste leiding zit een gevoelige schade kan berokkenen." Waar 't Springerblad zich ongerust over maakte was dit, dat er van "een dubbele moraal" sprake was indien "vakbondsfunctionarissen de rol van kapitalisten vervulden."

In de bewuste aandeelhoudersvergadering, aldus "Die Welt", werd hierop slechts een verrassend schuchtere toespeling gemaakt, maar er werd niet verder over gediskussieerd "ofschoon Loderer toch tijdens de jongste staalstaking ook het VW-bedrijf bijna in ernstige moeilijkheden had gebracht."

Wat ons verraste was minder de schuchterheid van de bedoelde toespeling, dan wel het feit, dat een krant van Axel Springer zich zo bezorgd toonde over de moraal. Afgezien daarvan echter, wij kunnen "Die Welt" geruststellen. Of de heer Eugen Loderer er de een of andere vorm van moraal op na houdt weten we niet, omdat ons daarvan nooit iets is gebleken. Maar

we kunnen het Springerblad wél verzekeren, dat hij er in géén geval een *dubbele* moraal op na houdt. Mogelijk kan meneer Loderer een *geslepen* persoonlijkheid worden genoemd, in geen geval echter een *gespleten* persoonlijkheid. Loderer als voorzitter van de Raad van Toezicht van een kapitalistische onderneming, dat is "Loderer als kapitalist", zoals "Die Welt" terecht heeft gekonstateerd. Maar Loderer als voorzitter van de I.G. Metall dat is *niet* gelijk "Die Welt" beweerde, "Loderer als vertegenwoordiger van het arbeidersbelang". In de ene én de de andere rol behartigt Loderer het belang van het kapitalistische bedrijfsleven.

Loderer spreekt niet, gelijk "Die Welt" te denken schijnt, met twee tongen. Hij spreekt steeds in het belang van het ondernemerdom. Juist het verloop van de staalstaking, waarbij de I.G. Metall er naarstig voor zorgde dat op geen stukken na álle staalwerkers de arbeid neerlegden en die eindigde met het kompromis dat de woede van de arbeiders wekte, heeft het bewijs geleverd dat hij ook in het belang van de ondernemers handelt.

Loderer, schreef "Die Welt", heeft in de bewuste aandeelhoudersvergadering in het midden gelaten of zijn dubbelrol hem ook in gewetensnood bracht. Als "Die Welt" het graag wil weten, hetzij uit (geveinsde) bezorgdheid voor de heer Loderer, hetzij uit (echte) bezorgdheid voor de dividenden van de VW-aandeelhouders, kunnen wij daaromtrent wel zekerheid verschaffen: de heer Loderer verkeert niet in gewetensnood en hij zal er ook niet in komen te verkeren. De enige nood waarin hij zich mogelijkwijs ooit zal bevinden is die, welke daaruit zal ontstaan, dat de leden van z'n vakbond zich op een gegeven moment niet door hem laten manipuleren en hun eigen weg gaan, dat wil zeggen de strijd gaan voeren die hij met al zijn behendigheid tracht te vermijden.

Wat "Die Welt" moet toegeven is, dat Loderer zijn taak als voorzitter van de aandeelhoudersvergadering niet alleen goed maar zelfs op "elegante" wijze heeft vervuld. Haal je de koekoek! Had "Die Welt" het soms anders verwacht van een man die zijn sporen heeft verdiend bij het zo elegant mogelijk onder de tafel werken van voorstellen of kritiek van arbeiders? Dat een dergelijke "elegantie" (als men het zo noemen wil) tenslotte bij arbeiders niet altijd sukses zal opleveren staat voor ons vast. Op dat moment is er voor de aandeelhouders van het VW-bedrijf wellicht reden om zich zorgen te maken over hun dividenden. Maar meneer Loderer zullen zij daarvoor dan niets te verwijten hebben.

In het juli-nummer van dit jaar stond een artikel "Wat is er tegen op tegenkultuur?" Om allerlei redenen, maar vooral omdat veel gedachten in het stuk o.i. onvoldoende werden toegelicht of onvolledig werden weergegeven, schreven we dat we er nog eens op terug wilden komen. Een nieuw feit, t.w. een bijeenkomst van geestverwanten in november a.s., waarop ook over de in bovengenoemd artikel verwerkte thema's gediskussieerd zou worden, was voor ons aanleiding het beloofde artikel uit te stellen tot december en dan meteen van de discussies van die bijeenkomst een samenvatting te geven. Hoewel de bijeenkomst is verzet naar Pasen '80, willen wij toch het beloofde artikel in het decembernummer - of als aktuele zaken moeten voor- gaan - zo spoedig mogelijk daarna publiceren.

De redaktie

DE I. K. S. OVER HET TROTSKISME

In nummer 5 van "Wereldrevolutie", het orgaan van de Internationale Kommunistische Strooming in Nederland, is een artikel gepubliceerd, getiteld: "De crisis van het militantisme in de I.K.B." De IKB is de organisatie van de trotskisten. In het bewuste artikel nu wordt het trotskisme een burgerlijke beweging genoemd, die net als het stalinisme en de sociaaldemocratie deel uitmaakt van de bourgeoisie.

Aangezien wij het volkomen eens zijn met de konklusie van de IKS, dat de trotskistische beweging een *burgerlijke* beweging is, zou er voor ons weinig aanleiding zijn op het artikel in te gaan, ware het niet dat daarin enkele opmerkingen worden gemaakt waaruit duidelijk blijkt, dat de IKS het trotskisme toch heel anders beoordeelt dan wij en uit geheel andere overwegingen tot haar konklusie komt. Zo schrijft de IKS bijvoorbeeld:

"In de beginjaren van zijn bestaan maakte het trotskisme zeker deel uit van de arbeidersklasse. Het was een onderdeel van het verzet tegen de ontaarding van de Russische revolutie dat aan de wereldrevolutie bleef vasthouden."

In de eerste plaats maken wij bezwaar tegen de opmerking, dat het trotskisme in zijn beginperiode deel uitmaakte van de arbeidersklasse. Dit is namelijk volkomen in strijd met de werkelijkheid. Geen enkele partij, groepering of strooming buiten de bedrijven, kan deel uitmaken van de arbeidersklasse. Tussen de aktiviteit van dergelijke organisaties en de aktiviteit van de arbeidersklasse ligt een wereld van verschil. De aktiviteit van partijen en groeperingen spruit voort uit een ideologie of uit bepaalde opvattingen. Die van de arbeidersklasse is alleen maar gericht op zaken die hen direkt raken. Is de aktiviteit van de partijen gericht op een min of meer ver verwijderd doel, namelijk een andere samenleving, die van de arbeiders is gericht op direkte belangen. Met andere woorden: de strijd van de arbeiders is een *belangenstrijd* en geen ideologische.

Alle ideologische partijen en groeperingen willen de arbeiders de weg wijzen, hun klassebewustzijn bijbrengen. De arbeiders moet worden bijgebracht dat ze het kapitalisme moeten vernietigen, alsus menen de idealisten. En omdat ze menen de arbeiders te moeten beleren, zijn zij niet in staat om uit het handelen van de arbeiders de les te trekken, dat alleen *die* organisaties, die *in* het bedrijf door de arbeiders *zelf* worden gevormd deel kunnen uitmaken van de arbeidersklasse.

Inderdaad, in wezen behoort het trotskisme tot de burgerlijke maatschappij. Maar niet pas *nu*: het heeft daartoe *altijd* behoort. Ook de trotskistische beweging heeft immers *altijd* op het leidersstandpunt gestaan. Altijd heeft zij verkondigd, dat de arbeidersklasse een partij nodig heeft die leiding kan geven aan de klassenstrijd. De partij, aldus ook het standpunt der trotskisten, is een noodzakelijk instrument om de strijdende arbeiders naar de overwinning te voeren. Elke partij, ook de trotskistische, is dan ook vervuld van afschuw ten opzichte van de *zelfstandige strijd* der arbeiders. En wanneer de arbeiders zelfstandig in aktie komen, dan proberen *ook* de trotskisten zich van zo'n aktie meester te maken. Want ook volgens hen kan een aktie van de arbeiders zonder de leiding van een "revolutionaire" partij nergens toe leiden.

Niet vanwege de voortzetting van de opportunistische politiek van de Derde Internationale ten opzichte van de vakbeweging, parlement en de "arbeiders"-partijen is het trotskisme een burgerlijke beweging, zoals de IKS meent. Het trotskisme is een burgerlijke beweging omdat het een burgerlijke *structuur* heeft. De hele structuur van de burgerlijke maatschappij is gebaseerd op het principe van de *leiding*. De grote massa moet worden geleid door de knappe koppen, die weten wat goed is voor de massa. Welnu, de structuur van de trotskistische beweging of van welke partij dan ook is niet anders. En ook van de trotskistische beweging is de structuur gebaseerd op het *leidersprincipe* en is daarop altijd gebaseerd geweest.

Zeker, het trotskisme heeft zich altijd verzet tegen wat zij noemen *de ontaarding van de Russische revolutie*. Mede vanwege dat verzet tegen de "ontaarding" komt de IKS tot de konklusie, dat het trotskisme in de beginjaren van zijn bestaan deel uitmaakte van de arbeidersklasse. We gaan hier maar voorbij aan het feit, dat de Russische oktoberrevolutie van 1917 *geen* proletarische, maar een *burgerlijke* revolutie was. We weten het, de IKS deelt die mening niet. Het zou ons echter binnen het kader van dit betoog te ver voeren daar nu verder over uit te weiden. Maar wél is de IKS het met ons eens, dat werkelijke arbeidersmacht bij de arbeidersraden moet berusten en *partijmacht* alleen maar onderdrukking van de arbeiders kan betekenen. Welnu, als men dan toch wil spreken van "ontaarding", dan vragen wij de IKS: wanneer begin die "ontaarding" dan wel? Het is toch aan geen twijfel onderhevig, dat die zogenaamde "ontaarding" dan begonnen zou moeten zijn met het onmondig maken van de arbeidersraden. En het is tevens aan geen twijfel onderhevig, dat Trotzki daaraan even hard heeft meegewerkt als welke bolsjewistische leider dan ook. Geen woord van protest tegen dat onmondig maken van de raden is ooit van Trotzki gehoord. En toen eind februari 1921 de matrozen en arbeiders van Kroonstad in verzet kwamen tegen de bolsjewistische onderdrukking en terreur, toen zij opkwamen voor een werkelijke *radendemocratie*, toen vonden zij Trotzki *niet* aan hun zijde. Integendeel: als leider van het Rode Leger stond hij *tegenover* de verdedigers van de radendemocratie en verklaarde hen te zullen laten "*neerachieten als fazanten*".

In Trotzki's boek "Mijn leven" wordt Kroonstadt doodgezwegen. Wel vol staat het boek van zijn "heldendaden" als leider van het Rode Leger. Maar over de moord op de arbeidersraad van Kroonstadt leest men geen woord. Dat is voor hem blijkbaar een routineklus geweest en niet de moeite waard om er bij stil te staan.

Zelf schrijft de IKS: "Het trotskisme kwam daarentegen nooit tot het inzicht in het staatskapitalistische karakter van de Sowjet-Unie, in de vernietiging van de diktatuur van het proletariaat door het uitschakelen van de arbeidersraden." Als we de IKS dus goed begrijpen was het trotskisme een deel van de arbeidersklasse, ondanks zijn medewerking bij het uitschakelen van de arbeidersraden en ondanks zijn hulp bij het verwezenlijken van een staatskapitalistisch regiem. De logika van een dergelijke re'denering ontgaat ons.

Natuurlijk, het trotskisme heeft altijd het standpunt van de wereldrevolutie verkondigd, maar heeft het daar ook naar gehandeld? Het antwoord moet ontkennend luiden. Toen in maart 1920 in het Roergebied in Duitsland de arbeiders naar aanleiding van de Kapp-putsch naar de wapens grepen, was dat de bolsjewistische leiders in Moskou niet welgevallig. En zoals de Moskouse bolsjewistische leiders in latere jaren handelden - ze hebben

niet alleen in de Spaanse burgeroorlog van 1936-1939 een kontra-revolutionaire rol gespeeld, maar ook in mei/juni 1968 aan de Franse bolsjewistische partij laten weten, dat De Gaulle niet ten val mocht worden gebracht - zo handelden zij ook toen. De Duitse K.P.D. kreeg de opdracht te voorkomen dat de revolutie zich zou doorzetten. Samen met de vertegenwoordigers van de regering, de sociaaldemokraten en de onafhankelijke sociaaldemokraten kwamen de bolsjewiki op 23 maart 1920 te Bielefeld bijeen om te beramen hoe de Roeropstand de nek kon worden omgedraaid. Het resultaat van de bijeenkomst was het *Bielefelder Abkommen*, waarin van de opstandige arbeiders werd verlangd, dat zij de wapens zouden inleveren en weer aan het werk gaan. Voor het eerst in de geschiedenis waren gewapende arbeiders er in geslaagd het militaire machtsapparaat van de heersende klasse te verslaan. Dank zij de activiteiten van de zogenaamde "socialistische" partijen werd voorkomen, dat de opstand oversloeg naar andere delen van Duitsland en werd er tweedracht gezaaid onder de strijdende arbeiders. Dank zij mede het werk van de bolsjewiki is de Roeropstand van maart/april 1920 in bloed gesmoord. De opstandige Roerarbeiders waren opgeofferd aan de belangen van het staatskapitalistische Rusland.

Deze Roeropstand zou voor Trotzki een prachtige gelegenheid zijn geweest om zijn opvattingen over de wereldrevolutie in praktijk te brengen. Hij had zich onomwonden solidair kunnen verklaren met de opstandige Roerarbeiders. Niets echter daarvan. Van Trotzki is nimmer een woord van protest gehoord tegen de moord op de Roeropstand. Hij mag dan wel voor de wereldrevolutie zijn geweest, maar dan zou die revolutie wel moeten plaatsvinden onder leiding van de partij. Van een revolutionaire beweging *van onderop* zijn de Trotskisten even wars als welke partij dan ook.

Door nu die trotskistische beweging in de "beginjaren van haar bestaan een deel van de arbeidersklasse" te noemen, geeft de IKS blijk niet te beseffen, dat elke partij die op het leidersstandpunt staat, een de arbeidersklasse vijandig instrument is; dat zij nog niet tot het inzicht is gekomen, dat elke partij of groepering die op het *voorhoedestandpunt* staat en meent de arbeidersklasse de weg te moeten wijzen, zal proberen invloed te krijgen op de strijd van de arbeiders en daardoor - wanneer dat gelukt is - de zelfstandige strijd van de arbeiders weer ongedaan maakt.

Wie op het standpunt staat - zoals wij - dat alleen de zelfstandige strijd van de arbeiders in staat is een omwenteling teweeg te brengen, kan tot geen andere konklusie komen, dan dat de groeperingen en partijen, die op het voorhoedestandpunt staan, een belemmering zijn voor de zelfstandige arbeidersstrijd en dus een hindernis op de weg naar de vernietiging van het kapitalisme. En aangezien het trotskisme altijd op het voorhoedestandpunt heeft gestaan, is die beweging dus ook altijd een de arbeidersklasse vijandige beweging geweest.

-.-

De lezers van ons blad zijn er aan gewend, dat ze jaarlijks elf afleveringen krijgen toegezonden plus een brochure. In de regel ontvangen ze zo'n brochure - gewijd aan een of ander niet aktueel onderwerp - in de zomermaanden. Ditmaal verschijnt een dergelijke brochure in de komende novembermaand. Het eerstvolgende gewone nummer van ons blad komt derhalve in december a.s. uit.

De redaktie
